

נאום לאומה של ראש-הממשלה

משדר בקול-ישראל ביום 21.2.66

ערב טוב לכם,

אני רוצה לטוחח אתכם כמה דקות על הנושא המעסיק בימים אלה

את כולנו: אתכם, אותי ואת חברי בממשלה.

אני יודע, כי בימים שהמצרכים בחנות מתיקרים, המיסים עולים,

והמספחה צריכה לערוך מחדש את תקציבה - בימים שכאלה אין האזרח נוטה לחלוק

מחמאות לממשלתו, ולאיש העומד בראשה.

יכול אני להבין זאת. יכול אני להבין את בעיותיו של האזרח,

המנהל את מסק ביתו. אולם, רסאי אני לדרוש מהאזרח אותה מידה של הבנה

לבעיותיה של הממשלה, המנהלת את מסק המדינה. וודאי תסכימו איתי כי הדאגה

למסק המדינה היא בסופו של דבר הדאגה האמיתית למסק הבית. כלכלה בריאה

ומתקדמת היא התנאי האמיתי להבטחה רמת חיים הרגנת לכל אחד ואחד מאתנו.

אמרתי - "רמת חיים". הבה נדבר גלויות על רמת החיים:

בחמט הסנים האחרונות זינקה רמת החיים שלנו לגובה מעורר תהוהן.

בממוצע - מתבטאת עליה זו בחלוסיים וחמיכה אחוזים. תופעה זו אין לה תקדים

בעולם כולו.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF CHEMISTRY

MEMORANDUM

TO: [Illegible]

FROM: [Illegible]

SUBJECT: [Illegible]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

[Illegible text]

למרות היוקר, למרות המיסים, אנו מתלבשים היום הרבה יותר טוב,  
אוכלים הרבה יותר טוב. למרות המענות, למרות המענות, - אלה החליפו  
דירתם בדירה מרווחת יותר, אלה רכשו רהיטים חדשים, אלה ציידו את דירתם  
במקררים, בכיריים מסוכללים, במכשירי טלביזיה, בשואבי אבק. פלוני קנה  
קטנוע, אלמוני - מכונית. למרות הסרונויות והמחאות על יוקר ועל מיסים  
- האם ישנם רבים בתוכנו אשר יאמרו בכנות, כי לפני חמש שנים היה מצבם  
גרוע יותר? אינני חושב שימצאו רבים כאלה.

השאלו: כיצד הגענו לכל זאת? האם באמת עבדנו כולנו קשה יותר?  
האם באמת ייצרנו הרבה יותר? כולנו יודעים שאין זה החסבר כולו. סכומי  
כסף עצומים גייסה הממשלה בחוץ-לארץ: מיהודי העולט, ממסלת ארצות-הברית,  
ממסלת גרמניה המערבית וממסקיעים פרטיים. בעזרת הכסף הזה הצלחנו לפתח  
את מדינת ישראל בקנה מידה שאין דומה לו. תנופת הפיתוח האדירה הביאה  
למצב של גאווה, פרוספריטי, שהכל נהנו ממנו, מי יותר ומי פחות.

הרשו לי לומר בנקודה זו כמה דברים קשים, ואולי, בלתי נעימים:  
הגאות הזאת, במסדיה אלה, גרמה, לדאבוני, לבולמוס של חסוף ואכול,  
חסוף ושתה. כל קבוצה, קטנה כגדולה, נסתה לחסוף יותר, לדגור מהר יותר  
במרוץ של רמת החיים; כל קבוצה התאמצה להדביק במרוץ את הקבוצות האחרות.  
המסלה הזהירה, חזרה והזהירה, כי אין בכוח המסק לעמוד בתביעות הסכר  
המופרזות, המסוכנות. לא רבים יצאו לאזהרות.



פרצו שביתות בסדרות ארוכה ופראית. היו איומים בסביתות  
ובהשבחות; והממשלה, שהועמדה, לא אחת, בפני הברירה המסוכנת - שיחוק  
המק או וויחור להביעה - נאלצה, לעיתים, מתוך הכרח המצב הבסחוני,  
ומתוך דאגה לעמיד קיומנו וקידומנו - לוותר. התוצאה מכל זאת, היחה  
- ההכרח בהעלאת המיסים.

למען האמה, יכלה הממשלה לחסוך מעצמה את הביקורת הכרוכה בהעלאת  
המיסים הנוכחית. היו לפנייה גם אפשרויות אחרות: יכולנו, למשל, לפנות  
אל בנק ישראל ולבקש הלוואה. הבנק היה מדפיס כסף חדש. הכסף חסר הכיסוי  
היה זורם לחנויות. כוח הקניה שלו היה יורד. התוצאה - האמרה מהירה  
מאד של המחירים. בינתיים, היחה נמשכת הגאות המדומה, הגאות המזויפת.  
היינו מוסיפים לחיות עוד שנה, עוד שנתיים, בגן-עדן של סופים. בסופו  
של דבר, היינו באים עד מחבר; ובעקבותיו - חוסר עבודה, ירידה חלולה ברמה  
החיים, התמוטטות המסק.

אל נסכח, כי אחינו בני ישראל, יהודי התפוצות, כי ממסלות ארצות-  
הברית וגרמניה המערבית, לא יוסיפו לכסות עד סוף כל הדורות את הדפיציטים  
שלנו. כבר עתה הולכת ומצטמצמת העזרה מבחוץ. השנה כבר אין סילומים.  
השנה נשלם מאתיים וחמישים מיליון דולר, טבע-מאות וחמישים מיליון לירות,  
לפרעון חובותינו הבינלאומיים. בשנים הבאות ילך המצב ויחמיר, אם לא נדע  
לרסן במועד את האוהתינו.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

עמדה בפנינו גם אפשרות אחרת, אילו רצינו למנוע עצמנו מן

הביקורת ומן החרעומה של מטלט המיסים. יכולנו לקצץ בשירותים, שהממשלה  
נותנת לאזרחים. לא רק לחסוך כמה מיליונים על-ידי צמצום בעבודה המסרדית  
הנוספת; אלא לקצץ מסט -- בבקר החי! יכולנו לקצץ בתקציבי החינוך;  
יכולנו לקצץ בשירותי הבריאות; יכולנו לקצץ בתוכניותינו להיכוון ולסיקום  
מסכנות העוני. לא הלכנו בדרך זו. ידענו, כי חוספת הנטל הרבץ על שכמם  
של מעוטי היכולה, דווקא: על שכמם של עולים חדשים, של חוטבי עיירות  
הפיתוח ושל משפחות מרובות ילדים. אני מטוכנע, כי גם היותר אמידים  
בתוכנו, בכך אינם רוצים.

או טמא יבוא מסהו, ויציע לממשלה, שתקצץ ולוא גם מעט שבמעט

בתקציב הביטחון, ביטחון ישראל?

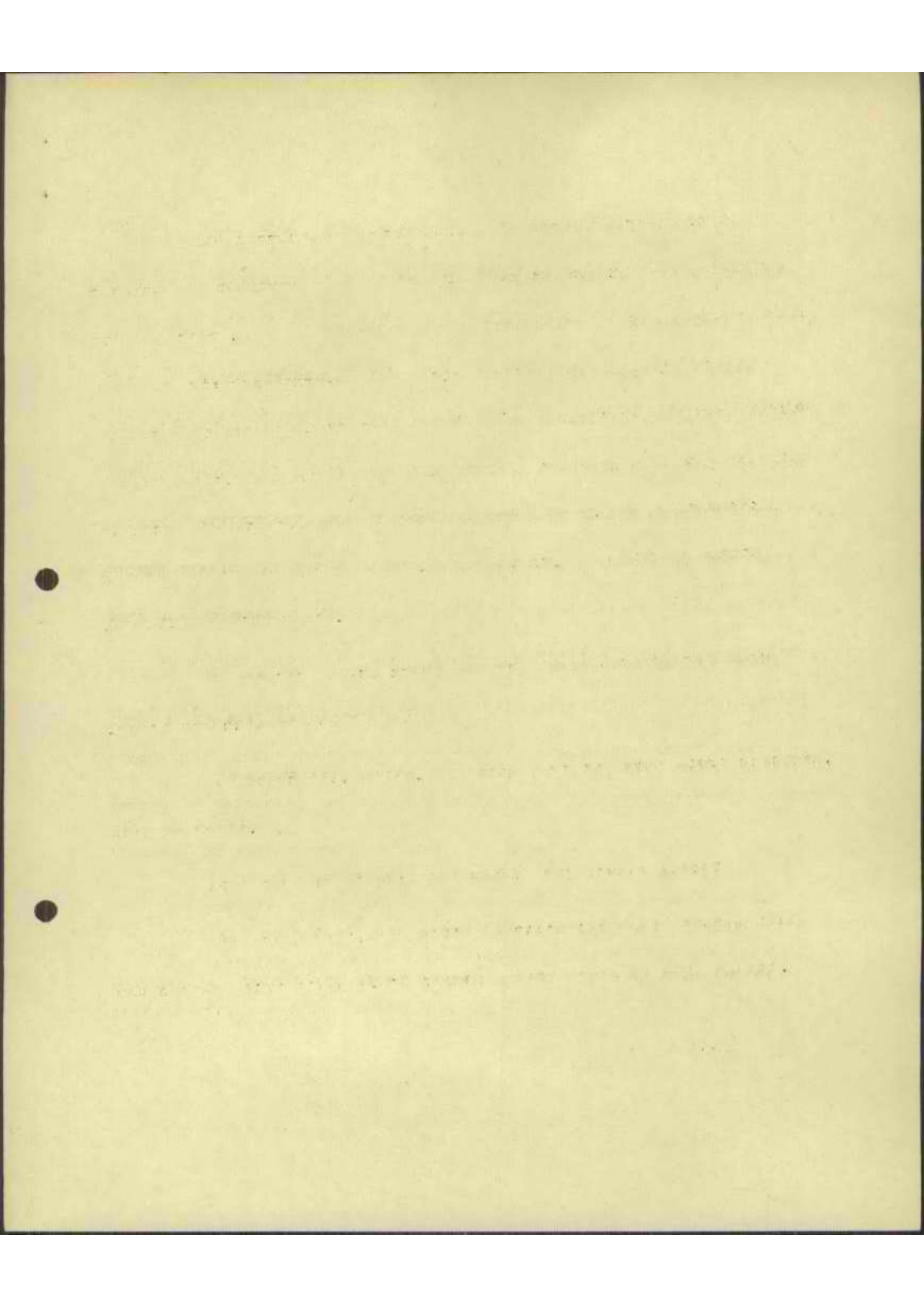
לא נותרה לנו, איפוא, אלא הדרך הסליטית, הדרך הבלתי פופולרית,

הדרך בה הלכנו.

וכאן יצדק זה סיטאל: ומה הלאה? לאן מועדות פנינו?

אני רוצה לציין, כי בימים האחרונים נפל דבר; מסתמנת חמורה

רכת תקוות; יותר ויותר אנשים נפקחות עיניהם לראות את המצב לאשורו.





עוד תמול שלטון עמדו האנוכיות והדאגה העצמית של פרטים ושל קבוצות בראש  
מעייניהם. טובת הכלל עמדה במקום שני במעלה, אם לא למטה מזה. עתה,  
אני רואה סיכוי גדול, כי התמונה עשויה להשתנות. מחשבתם של יותר ויותר  
אנשים מתבהרת, והבנתם מתעמקה. גוברת הנכונות לראות את החזית כולה,  
ולא רק את הציזרה הצרה, החלקית. יצר האגואיזם מתחיל לפנות מקום לתחושה  
של אחריות לאומית.

אני מחוון, בראש ובראשונה, לתנועת ההתנדבות של קבוצות ויחידים,  
שהביעו נכונות לוותר על חלק מסכרם. יאה לה, לתנועה זו, שבראשה יעמדו  
חברי הסגל האקדמאי של המוסדות להשכלה גבוהה. בעקבותיהם הלכו העתונאים,  
הסכנאים והמהנדסים של סולל-בונה, עובדי החברות נפטא ומגל, עובדי עמידר,  
עובדי התעשייה הצבאית; פקידי מסרד הביטחון ופקידי מסרד המסחר והתעשייה;  
מהנדסי חמת ומכתשים; האקדמאים של רסקו ושל אגף המכס; חברי הוועדה  
המרכזת של ההסתדרות, וחברי הנהלת עיריית ירושלים; סוטרי ישראל; ברסימה  
זו תמצאו גם את שמי ואת שמות חברי, סרי הממשלה.

אלה חוליות ראשונות בתרשת ארוכה, ארוכה - כך אני מקווה.  
בהודמנות זו, אינני יכול שלא לציין במיוחד אדם, אשר הקדים,  
ביוזמתו שלו, תנועה זו של התנדבות.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs across the page.

בשבוע הראשון של חודש ינואר הגיע אל טולחני מכתבו של נכה צה"ל,

אברהם ספירא מירושלים. ברוחכם, אקרא את מכתבו:

לכבוד

קצין התשלומים

מסרד הביטחון, הקריה.

אדון נכבד,

אני מחזיר בזה סך 600 ל"י מן הסכום של 621 ל"י, שקיבלתי ממסרד

הביטחון על הטבון הפרטי חגמולים.

ידוע לי, כי הפרטים אלה מגיעים לנכים עקב הדרוג הכללי שבוצע

לאחרונה לכלל עובדי המדינה. אך לדעתי, דבר זה ומדיניות הסכר בכללה -

מהווים סכנה חמורה לסלום המדינה ולבטחונה.

צו הסעה, במציאות בה אנו חיים, הוא להוריד, או לפחות, בשום

אופן לא להעלות את רמת חיינו. את כל המסאבים והאמצעים טאפסר לחסוך -

יש להפנות לצרכי ביטחון, מכיוון שאין שום מדינה בעולם הזקוקה באופן

חיוני כל-כך לאמצעי הגנה והרחעה, ולכלים מן הסוגים הרק אפשר להעלות על

הדעת, כמו מדינת ישראל.

הלוואי ומעטה זה יהווה ראשית חנועה להחפוררות ולאחריות.

בכבוד רב,

אברהם ספירא

ירושלים.

7/..

מכתב זה נחקל במסרדי חודש לפני החלטה האקדמאית וקריאתם

לציבור הרחב.

בוודאי סקרנים אתם לדעת כיצד חנהג הממשלה בשעת רצון זו:

אנו נקצץ, כבר בסלב זה, סכום של מאה מיליון לירות מהוצאות הממשלה; בכך, נקטין את לחץ הביקום במסק לסחורות ולשירותים.

אנו נקצץ סך של עשרים וחמיסה מיליון לירות ממיסי העקיפין, שהכרזנו עליהם בחבוע העבר. הפחתה זו תחבטא, בעיקר, בהורדה מחירי הסיגריות ומחירי הסולר, דבר שיקטין את ההעלאה הצפויה בדמי הנסיעה באוטובוסים ובמוניות.

מגמתנו היא למנוע התיקרות של מוצרים חיוניים, כגון - חלב, ביצים, ירקות או חמך. לכן, חוסין הממשלה עשרים וחמיסה מיליון לירות לתקציב הסוכסידיות.



כתוצאה מכך יגדל העודף בתקציב בסך של חמישים מיליון לירות.

כפי שהודיע סר האוצר בכנסת לא תעלה הממשלה הסנה טוב את המיסים,

והיא לא תגיש לכנסת לאישור תקציב נוסף. התחיבות זו אינה כוללת את

ההעלאה בתעריפי הדואר והרכבת, עליה הודיע סר האוצר בנאום התקציב.

המוסדות הממלכתיים ימשיכו במדיניות המוניטרית שנוהלה ב-1965.

בסוף שנת התקציב הבאה לא יגדל, איפוא, החוב של הממשלה לבנק ישראל,

לעומת החוב ב-1.4.66.

הממשלה לא תגדיל את חובותיה במטבע חוץ, וכן לא את ערבויותיה -

מעל לסכום סצויין בתקציב הלאומי, להם מימון פעולות בארץ.

הממשלה פונה גם אל העיריות ואל המועצות המקומיות בקריאה

נמרצה לרסן את העליה בתקציביהן.

הממשלה מודיעה, כי כל הכספים עליהם יוותרו המורים מסכרם

יוקדשו למוסדותיהם, להעלאת רמת הלימוד ולהורדת שכר הלימוד. הוא הדין

לגבי העובדים בשירותי הבריאות והטעד. כל הכספים עליהם יוותרו עובדי

השירותים יוקדשו להורדת התשלום עבור שירותים אלה.

כל הכספים עליהם יוותרו פועלי הייצור יוקדשו להורדת מחירי

המצרכים.

הממשלה חדאג, כי מווייתורים אלה לא יהנו מעטים. היא תעמוד

על כך שיהנו מהם, באורח צודק, בלעדי - קצת.

אזרחים,

כל הפעולות הללו אינן אלא צעד אחד, פטיעה אחת, בדרך שתוציאנו למרחב. לא אוכל להבטיח לכם, כי, אכן, תהיה זו דרך צלחה, אם לא נסגל לעצמנו מסמעת עבודה, אם לא נגביר את פריון העבודה. אל יחשוב כל אחד ואחד מאתנו: כיצד אוכל אני ליחול לעצמי פרוטה גדולה יותר מן העווגה. הבה נעסה כולנו יד אחת להגדלת העווגה כולה.

אל נחמיץ, עתה, את הסיכוי היפה, שלא נקלע טוב אל מעגל הקסמים

המסוחרר והמסוכן. הממשלה, מצידה, תדחה איומים וניסיונות סחיטה, מצד

גורמים בלתי אחראיים. לפני עשרה ימים, כשהמסחר בנמל אסדוד הגיע

לשיאו, ונדרסה התערבותו של ראש הממשלה בסכסוך, הודעת, ברורה, כי לא

נכנע לדרישות מוגזמות ובלתי סבירות: כמו, למשל, דרישתם של פועלי נמל

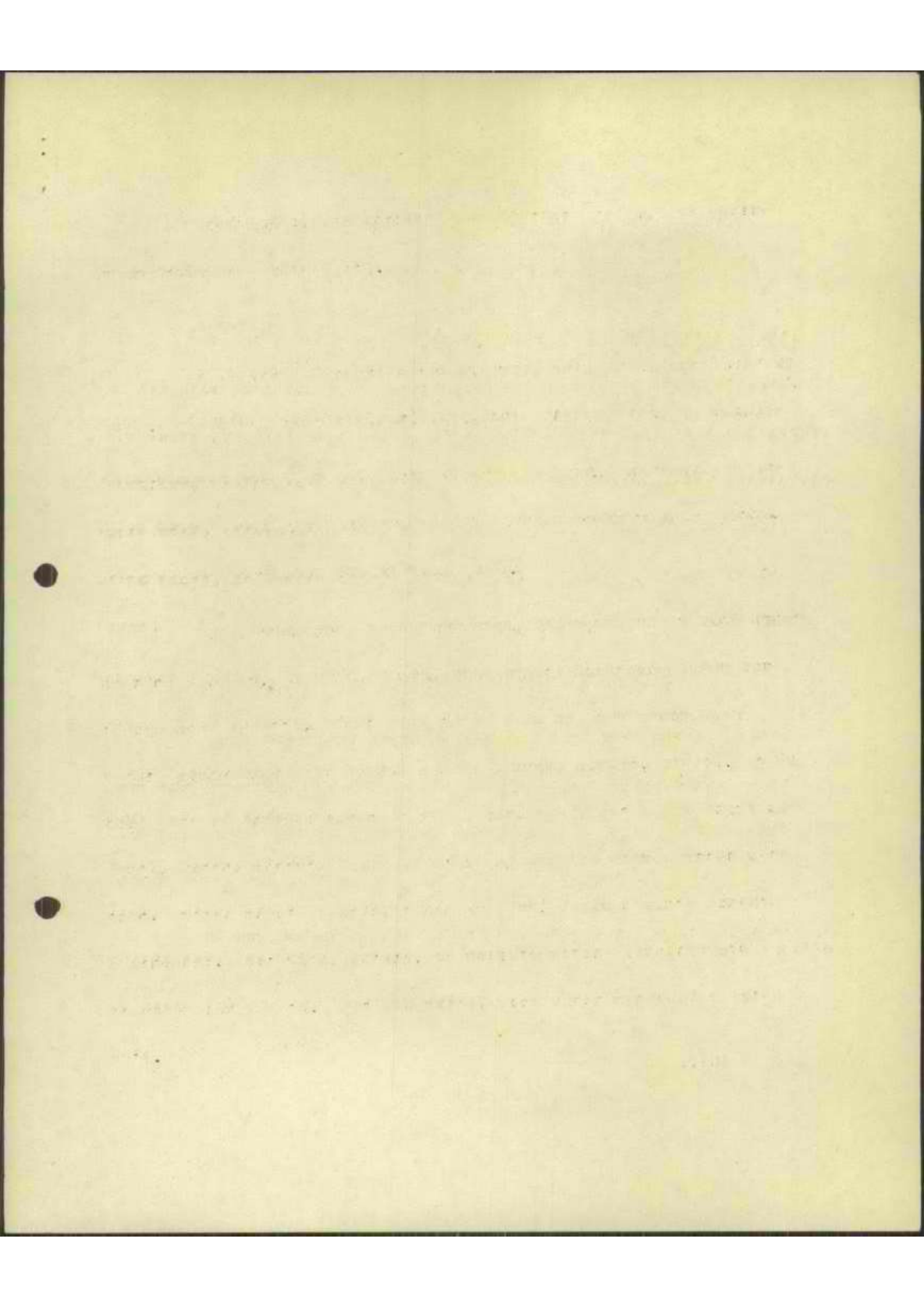
אסדוד, שציודו מודרני, לעבוד על פי נורמות של נמל חיפה, שציודו מיוסן

יותר. היינו מוכנים, אפילו, לסגור את הנמל, למרות ההפסדים הכרוכים

בסגירת נמל. אני מציין בסיפוק, כי הפועלים הבינו טעמתנו בטאלה עקרונית

זו תקיפה וחד מסמעת. אני שמח לציין, שנמל אסדוד חזר למסלול עבודה

תקיין.





כך נהגנו במקרה זה; כך ננהג בכל מקרה בו יגברו הפזיזות,

החמדנות וחוסר האחריות, - על התבונה ועל היקול הדעת.

כמטטר דמוקרטי אין מטטלה יכולה לבצע בהצלחה מדיניות כלטתה,

אט העט אינו מבין כמה דברים אמורים, ואינו מוכן לעמוד לימין המבצעים.

אני מאמין בעט הזה! אני מאמין, כי עט סידע להוכיח עצמו בימי מטה ומבחן,

קטים לאין טיעור מימים אלה, יידע גם עתה להתעלות מעל חטבונות טעה והנאות

בנות חלוף, ולזהות את טובתו חלו עט טובת הכלל. אני מאמין, כי עט זה

יודע ומבין, כי אחריות לצורכי המדינה איננה אלא אחריות לעצמו ולבני

ביתו.

כל אחד ואחד יכול להרים תרומתו ליציבות במדינה.

המטק היום גדול ואיתן הרבה יותר, מכפי טהיה אהמול. יחדיו

נוכל להוטיף ולחזקו; יחדיו נוכל להפטיק תופעות של טילוח רטן; יחדיו

נוכל להבטיח טהייצוא יגדל והייבוא יקטן. במילים אחרות - טנעמוד על

רגלינו טלנו, ולא נהיה טמוכים עוד על טלחנם של אחרים.

אט אהה, אט אה, דואגים באמת למחר טלכם - עטו מטהו למענו היום.

